

Helénismus

323 nl. - 31 př.nl.

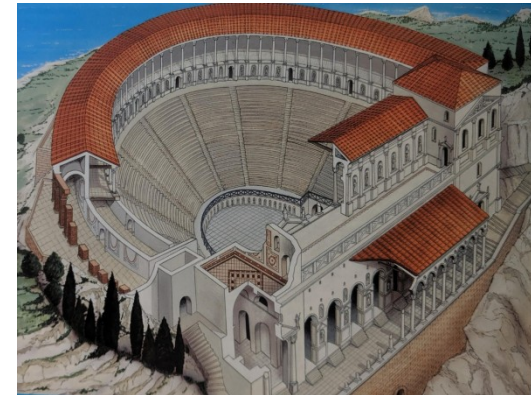
Vymezování se vůči cizincům

Helénismus

- Helénistické období trvalo od 323 nl. do 31 př.nl.
- Alexandr Veliký (336–323 př. n. l.)

Helénistické umění

Ptolemaiovci

- Ptolemaios I. Sótér (323/306–282) – dobyl Palestinu a odvedl Židy do Egypta.
- Ptolemaios II. Filadelfos (285/284–246) – pořídil Septuagintu, Dopis Aristeův.
- Ptolemaios III. Euergetés (246–222/221) – velekněz Onias II. mu odmítl platit tribut, potrestán.
- Ptolemaios IV. Filopatór (222/221–204) – bitva u Rafie 217 př. n. l. 3. kniha Makabejská, porušoval židovská práva.
- Ptolemaios V. Epifanés (204–180) – konflikt s Antiochem III., 198 porazil Antiochos III. egyptskou armádu u Pania a Judea se stala syrskou provincií. Velekněz Šimon II. na Antiochově straně.
- Ptolemaios VI. Filométor (180–145) – sestra a manželka Kleopatry II. V roce 170 př. n. l. Antiochos IV. Epifanés zaútočil na Egypt, 168 př. n. l. druhý útok na Egypt, 1. a 2. kniha Makabejská.
- Ptolemaios VIII. Euergetés II. (145–116) – sestra a manželka Kleopatry II.
- Ptolemaios IX. Sótér II. (116–110, 109–107 a 88–81 př. n. l.) – Ptolemaios IX. vedl se svou manželkou a sestrou Kleopatrou III. válku. Židé podporovali Kleopatru, měla židovské generály. Napadl Alexandra Jannaje, Kleopatry III. šla Jannajovi na pomoc, uzavřela s Jannajem mírovou smlouvu.
- Ptolemaios X. Alexandros (107–88) – bratr předchozího, syn Kleopatry III.
- Ptolemaios XII. Neos Dionýsos (80–51) – nelegitimní syn Ptolemaia IX
- Kleopatra VII. Filopatór (51–30)

List Aristeův

- Aristeův dopis se nazývá tak proto, že se jednalo o dopis adresovaný Aristeem jeho bratru Filokratovi. Zabývá se především důvodem, proč byl vytvořen řecký překlad hebrejského zákona, nazývaný také Septuaginta.
- Autor byl alexandrijský Žid, žijící podstatně později, než se udály popsané události.
- Dílo ukazuje úctu pohanů k židovskému zákonu a judaismu obecně. Nadřazenost Židů v morálce.

Septuaginta

- Septuaginta, zkratka LXX, nejstarší existující řecký překlad Starého zákona z původní hebrejštiny
- Sedm knih ze Septuaginty přijímají římská katolická a východní pravoslavná církev, ale nepřijímají je Židé ani protestanti. Patří mezi ně 1. a 2. Makabejské, Judit, Tóbit, Báruch, Sirach a Moudrost, a přídavky ke knihám Ester a Daniel
- Poprvé v Bibli nalézáme informace o odlišném osudu spravedlivých a nespravedlivých po smrti.

Pseudoepigrafia

- **List Aristeův - 2. st. př. n.l.**
- **Henoch - 3. st. př. n. l.**
- Závěť patriarchů
- **Sibyllina proroctví - 150 př. n. l. - 300 n. l.**
- Žalmy Šalomounovy
- **Jubilea - 2. st. př. n.l.**
- Mučednictví a vidění Izajášovo
- Třetí kniha Ezdrášova
- **Čtvrtá kniha Ezdrášova**
- Druhá kniha Bárukova
- Jákobova modlitba
- Život Adama a Evy
- **Třetí kniha Makabejská - 1. st. př. n.l.**
- Čtvrtá kniha Makabejská
- Zjevení Abrahámovo
- Závěť Abrahámova
- Nanebevzetí Mojžíšovo
- Modlitba Menašeho
- Ódy Šalomounovy
- Syrské žalmy
- **Josef a Asenat - 200 - ?**

Henoch - 3. st. př. n. l.

- V samotné knize se tvrdí, že jejím autorem byl Henoch, který žil před biblickou povodní.
- Je to celkem pět původně samostatných knih, které jsou spojeny postavou Henocha.
- Popisuje cesty, vize, sny a zjevení proroka Henocha během jeho návštěvy v nebi.
- Apokalypsa - Syn člověka

Kniha Jubilejí - 2. st. př. n.l.

- Kniha Jubilejí byla pravděpodobně napsána ve 2. století před naším letopočtem a zaznamenává biblickou historii světa od stvoření po Mojžíše. Kniha dělí historii do období neboli „jubilejí“ 49 let.
- Obsah knihy se shoduje s knihou Genesis, obohacuje ji o množství legend a příběhů, které vznikly v průběhu staletí.
- Apokalypsa - Abrahámovo vidění

4. kniha Ezdrášova

- Jeho autorství je připisováno Ezdrášovi, písaři a knězi z 5. století př. n. l., bylo však napsáno po roce 70 nl.
- Ezdráš se ptá Boha na 5 otázek a Bůh mu pošle anděla, který mu odpovídá.
- Apokalypsa - Syn člověka
- Vznikl po roce 70 nl.

Třetí kniha Makabejská

- "Třetí kniha Makabejská" byla napsána asi v prvním st. př. nl. nebo 1. st. nl. a popisuje, jak byli Židé zázračně zachráněni před egyptským králem Ptolemaiem IV, v 217 st. př. nl. po bitvě u Rafie.
- Autorem je pravděpodobně helénizovaný Žid z diaspory, který pobýval v Alexandrii.
- Je to etiologický příběh, který vysvětluje původ židovského svátku, který připomíná spásu Židů.
- Dílo dokazuje nadřazenost Boha Židů nad králem a Dionýsem.

Sibyllina proroctví

- Vznikla v rozmezí 150 př. n. l. - 300 n. l.
- Texty židovského, křesťanského i pohanského původu.
- Oslava Židů.

Josef a Asenet

- Přepis biblické legendy v helénské podobě měl několik projevů. Snad nejneobvyklejší však přišel v romantickém příběhu Josef a Asenet. Bible hovoří pouze o tom, že faraon dal Josefovi jako jeho manželku Asenet, dceru Potifara, kněze z On, a že mu následně porodila dvě děti. Ve skutečnosti se skládá ze dvou příběhů, milostného příběhu, po kterém následuje dobrodružný příběh, druhý je jen volně připojen. Zaměřujeme se na vztah mezi Židy a nežidy v Diasporě. Ústředním tématem práce je představení nadřazenost Židů, jejich charakteru, víry a tradic.
- Tento román tedy odpovídá vzoru, který lze rozeznat znovu a znovu. Židé si přivlastnili žánr známý v helénském kulturním světě a použili ho pro své účely, zdůraznili svoji přednost nad jinou kulturou. Josef pohrdavě odmítne dát si jídlo s Egyptány, Asenet rozbije modly a nadšeně se podrobí Bohu. Faraon se pokloní Josefovi Bohu, když vede svatební obřad.

Artapanos

- Artapanos z Alexandrie (Gk. Ἀρτάπανος ὁ Ἀλεξανδρεύς) byl historik židovského původu, o kterém se předpokládá, že žil v Alexandrii během druhé poloviny 3. nebo 2. století př. n. l. Artapanos psal o Židech, v řečtině mezi lety 250 a 100, př. n. l. Artapanos složil „židovskou obhajobu“ v reakci na protižidovské egyptské stereotypy.
- „Zplodil dceru Merris, kterou zasnoubil jistému Chenefresovi, králi z oblastí nad Memfidou (v té době bylo v Egyptě mnoho králů); a ona byla neplodná, vzala si domnělé dítě od jednoho ze Židů a nazvala ho Mouses (Mojžíš). Řekové ho ale nazvali, když dospěl k mužství, Musaeus.
- „A tento Mojžíš, říkají, byl učitelem Orfeovým; a když vyrostl naučil lidstvo mnoho užitečných věcí. Vynalezl lodě, zbraně a filozofii. Později rozdělil stát do 36 nomů a každému z nich přiřkl boha, kterého má uctívat, také ustanovil zvláštní obvod pro kněze. Z těchto důvodů byl Mojžíš milován zástupy, kněží ho považovali za hodného cti jako boha, byl nazván Hermem, kvůli jeho schopnosti interpretovat hieroglyfy.“
- Eusebius of Caesarea: Praeparatio Evangelica (Preparation for the Gospel). Tr. E.H. Gifford (1903) -- Book 9
http://www.tertullian.org/fathers/eusebius_pe_09_book9.htm

Filón Alexandrijský

- Filón Alexandrijský (c. 20 př. n. l. - 50 n.l.) byl helénizovaný Žid ze vznešené rodiny, kněz, příbuzný Herodovců.
- Napsal o židovském náboženství apologetické spisy.
- Roku 38 n.l. došlo v Alexandrii k prvnímu pogromu na Židy v dějinách. Šlo o to, zda jsou Židé občany stejně jako Řekové. Židé i Řekové vyslali proto poselstva k císaři, aby rozhodl, kdo je v právu. Filón vedl Židy. Caligula neměl zájem spor řešit.
- Platonik Filón je představitel helénistického synkretismu. Snažil se sloučit moudrost Starého zákona s myšlenkami řecké filozofie, zejména platonismem a stoicismem. Tak učil, že svět má tři sestupné stupně Bůh - Logos - hmota. Logos je anděl, syn Boží, prostředník mezi Bohem a světem, který stvořil svět.
- Spisy: Legatio ad Gaium, Apologia pro Iudaeis/Hypothetica

Apologia pro Iudaeis/Hypothetica, 6.8-9:

- „Měli bychom mluvit o jejich obdivuhodném zákoně, o jejich poslušnosti nebo o jejich oddanosti a spravedlnosti, svatosti a zbožnosti? Dívali se na toho muže, ať už byl kdokoli, kdo jim dal tyto zákony, s takovým nadměrným obdivem a úctou, že cokoli z nich schválil, okamžitě to také považovali za nejlepší. Ať už byl ovlivněn svým vlastním rozumem, nebo protože byl inspirován Božstvem, odevzdali každé jeho slovo Bohu. A i když už uplynulo mnoho let, nemůžu říct přesné číslo, ale více než dva tisíce, přesto nikdy nezměnili jedno slovo z toho, co napsal, ale raději by vydrželi deset tisíckrát zemřít, než aby dělali cokoli proti jeho zákonům a zvyklostem, které zřídil.“

Legatio Ad Gaium

- Legatio ad Gaium XXIV. „Proto všichni lidé v každé zemi, i když nebyli přirozeně dobře nakloněni židovskému národu, velmi dbali na to, aby neporušovali ani neútočili na žádný židovský zvyk. A za vlády Tiberia se věci dělaly stejným způsobem, i když v té době byly věci v Itálii uvrženy do velkého zmatku, když Seianus chystal svůj pokus proti našemu národu, neboť hned po jeho smrti obvinění, která byla vznesená proti Židům, kteří přebývali v Římě, byla shledána falešnými vynálezy Seianovými, který chtěl zničit náš národ.“ r. 19 n.l.
- Legatio Ad Gaium, XLIII, 346: „Synagógy naplnil obrazy a sochami své vlastní podoby... a velký chrám... proměnil ve svůj vlastní chrám, aby ho mohl nazvat chrámem nového Jupitera.“
- Legatio Ad Gaium, XLV, 366-367: „Když se však naše prosby za spravedlnost rozpadly... my, kteří jsme byli unavení a vyčerpaní... v neustálém očekávání ničeho jiného než smrti... v naší agónii jsme se uchýlili k prosbě k jedinému pravému Bohu, modlili jsme se, aby ztišil hněv tohoto falešně nazývaného boha... A on (císař) se stal mírumilovným, jen řekl: „Tito muži se mi nezdají, že by byli tak zlí, jsou nešťastní a pošetilí, že nevěří, že jsem byl obdařen Boží přirozeností.“ Tak nás propustil a přikázal nám, abychom odešli.“ r. 39 n.l.